

העיקר הוא המוראל

הרגע הצבאי הגדול ביותר של תשכ"ב לא סיפק לה את איש-הבטחון של השנה. קרב נוקייב לא הנחיל לאיש את המעמד הזה. אולם הוא גרם לכדיקה מחודשת של הדוקטרינה הטקטית של צה"ל — אחרי שניתקל ביריב שעיקל היטב את הדוקטרינה הטקטית הסובייטית.

במישור אחר לגמרי התנהל במשך שנת תשכ"ב, במדינת ישראל, ויכוח לאור בעיות עידן האטום. קבוצה קטנה אך חשובה של פרופסורים, אשר דוברם היה אליעזר ליבי, פתחה במסעית-עמולה למען הפירוק האטומי של המרחב.

ליוזמי מערכה זו חסרה תפיסה כללית ורחבה, הן בשטח המדיני והן בשטח הצבאי. אולם הם היו סנונית ראשונה של תופעה חדשה לגמרי בישראל: ויכוח ציבורי רחב על בעיות שנחשבו, עד כה, כאחורי-זנב הפרטית של דויד בן-גוריון וחבר מרעיו.

לא היה זה תפקיד קל. כי 13 שנה אחרי תום מלחמת-העצמאות, עדיין פרוש על ענייני הבטחון מעטה עבה של סודיות, המתאים יותר למחלת מאשר למדינה. לא קל לפגוע במעטה זה, המגן על ראשי מערכת-הבטחון מפני כל ביקורת — אפילו בעניינים שאינם נושאים בחובם סודות צבאיים כלשהם. כך קרה, למשל, כי לא ניתן לאליעזר ליבנה להסביר את עמדתו בענייני האטום בישיבה סגורה של הכתבים הצבאיים של העתונות — שכלל אינם חיילים, אלא עתונאים רגילים, המכסים נושאים צבאיים.

הויכוח על הפירוק האטומי צופן בתוכו שאלות שיכריעו את גורל בטחון המדינה בשנים הבאות. גם פתיחת עידן הטילים במרחב, שהחל בשנה הקודמת, עם שילוח שביט 2 לצרכי בחירות, ושנימשך השנה עם שילוח הטילים המיצריים הראשונים, נוגע לעתיד יותר מאשר להנה. ואילו בשנת תשכ"ב היה בטחונה הצבאי של ישראל תלוי עדיין בגורמים קרובים יותר: כוחו של צה"ל למשוך לשורותיו חומר אנושי טוב, בעל כושר וגאווה עצמית, וטיפוח המוראל.

אלוף מאיר ("זארו") זורע, אלוף פיקוד הצפון בראשית תשכ"ב, שחזר השנה למישור, הוא התגלמות התכונות האלה של קצין ישראלי. התנהגותו הגאה במצבים קשים, יושרו החילי, נאמנותו לאידיאלים שהוא דוגל בהם, הפכו אותו לדוגמה — ולאיש-הבטחון של תשכ"ב.

סקנדינביה

לארה"ב

למזרח הרחוק ולכל חלקי תבל אחרים

פנה אל סוכן הנסיעות שלך או אל משרדי ס.א.ס. תל-אביב, טל. 57111 • ירושלים, טל. 23341

הבריחה מן הנל

היתה זאת שנה ללא גיבורים צעירים. הדור הצעיר לא בלט בשום צורה שהיא: לא בתור כלל, לא באמצעות יחידים מרשימים.

פרשה טראגית האירה לרגע קט את דמותו של צעיר יפה-תואר, אחד מרבים העושים את מלאכתם בצינעה ובאומץ-לב. ליד קילומטר 130, בדרך לאילת, נרצח במארב הנהג אמנון ליפשיץ, לאחר שזמן קצר קודם לכן נתקפה משאית אחרת במארב בקרבת מקום.

דמות הפוכה נתגלתה בפרשה טראגית אחרת, שלושה שבועות לפני כן. סטודנט ישראלי בשם שמעון לוריה הואשם בבגידה ברצח מתועב, חסר-תקדים, של יהלומן יהודי, שגופתו בותרה לבתרים שהיטמנו בשקיות ניילון. לוריה, צעיר מופרע קשה, נשלח לבית-חולים לחולר נפש.

שניים אלה לא סימלו את הדור הצעיר של תשכ"ב. היה נידמה ששום אדם ושום דבר אינו מסמל אותם. אי-אפשר היה למצוא במערכה המדינית. חוץ מכמה נסיונות-בוט, לא בלטו צעירים בוירה זה. שום מחשבה מקורית לא באה ממנו. שום קול לא נשמע שאפשר היה לומר עליו: הנה קולו של הדור הצעיר.

הוא רקד טוויסט — הריקוד המודר, שאינו מחייב כל קשר גופני בין אדם לרעהו — ושתק. יתכן שהביטוי היחיד לעמדה נפשית זו ניתנה עליידי עידוא בן-גריון, שסירסם השנה ספר בשם המתוקה והמופלאה, בעת ובועונה אחת בעברית ובאנגלית, עם יומרה להסריטו בצרפת בהשתתפות כוכבת גרמניה.

עידוא בא ממשפחה טובה — אחת הטובות בארץ. סבו היה מגדולי הדור הצינוני הראשון — מיכה ברדיטשבסקי הגדול, יריבו של אהרן-העם. סבו השני הוא יהושע ברטונוב, מגדולי הבמה העברית. אביו הוא הסופר עמנואל בן-גריון, אמו הרקדנית דבורה ברטונוב.

על מה חולם בנה של משפחה זו, איש הדור השלישי? מה מאחיו? מה אידיאליו? חלום של עידוא, כפי שהוא מתבטא בספר, הוא חלום הגל החדש בסרטי צרפת — אורגיה מינית דימוינית, גדולה וניצחית. זהו עולם של התפרקות מכל אחריות, ללא קשרי לאום, ללא קשרי משפחה, ללא יחס לחברה. עולם בו חיים מכספם של הורים או ידוים עשירים, בו מושגים הישגים פנטסטיים של כושר מיני, עולם של "לא אל, לא מלך, לא גיבור". עולם של הרס עצמי.

זהו הריאקציה של הדור השלישי, הבריחה מן האידיאלים של הזקנים, הנייראים עתה חלולים וכוזבים — ללא יכולת לעצב אידיאלים חדשים ואמיתיים. אצל עידוא, בן האצולה המסלגתית, התרבותית, חזקה ריאקציה זו במיוחד — כמו אצל יעל רייך, בת האצולה המסלגתית, שהתכונה השנה להסריט את ספרה הראשון בישראל. בתשכ"ב היה נידמה כי הריאקציה עצמה מקיפה חלק ניכר מן הדור השלישי.